

PRELÚDIUM ÉS FÚGA

Írta CZIGÁNY GYÖRGY

Árnyék, azután derül, árnyék hosszabban, megint derül. Hunyt szemmel is érzem, hangtalanul gurítanak a folyosón. A világosság elborít, állunk. Az öntudat maradék ereje fölnyitja szemem. Azt hittem, a műtőben vagyok. De nem. Ez még a folyosó. Úgy látszik, egy pillanatra magamra hagytak, fekszem a fény négyszögében. Ha szólni tudnék, valamit üzennék, ó, ha telefonálhatnék a feleségemnek, a fiaimnak, a lányomnak. Megpróbálom elképzelní szereteteimet. Rettenetes erőfeszítéssel sorolom őket, de semmi mondanivalóm. Mégis, ahogy az arcok megjelennek előttem, ez önbizalmat és erőt ad. Képzetelem még teremteni képes. Ez a lendület megsokszorozza maradék erőmet s még kalandra csábít. Lassan oldalra fordítom fejem, az ablak felé. Leírhatatlan látvány. Kicsi, sívár melléképülettel határolt kórházudvar, üres és unalmas. Én mohón és irigyen habzsolom ezt a világmindenséget. Tudom, hogy a kép végtelen gazdagságának már csak néhány töredékét fogom fel — a lemállott vakolat mögött a téglák izgatott rajzát, dehog: józan nyugalalmát. Lélegzet-visszafojtva figyelek. Kapkodnom kell: az esőcsatorna, a cserepek, a kémény, egy fa, a virágágy besüppedve a falak mentén; rögtön sor kerül a virágokra is, valami élénk bimbó is ágaskodik, de elhagyom a kavicsos ösvény karcsú ívének csábítására, mely egyetlen karolással fogja át ezt a kompozíciót, s egészen a lépcsőkig vezet. Egy, kettő: három lépcső vezet a küszöbhez. A vasdarab lenn, az a sárkaparó különösen megörvendeztet, igen, az ember dörgöli csizmájáról a sarat, a piszkot, csoszog a küszöb előtt, azután belép valahová. Hogy szeretném ismerni a ház-mester, vagy a fűtő szoba-konyhás birodalmát, melynek küszöbéig eljuthatott a tekintetem. Gyorsítom a munkát, valóságos hajsza ez már; félek, azonnal visszalépnek mellém az ápolók, akkor pedig vége és én még hatalmas étvágygal bámulok.

Lehetetlen öröm: valaki halad az udvar közepén. Észre se vettem, holott útja felénél tart már, s a mozdulatok szelíd vonalai már egészen betöltik a képet. Egy fiatal nő (már asszony, vagy még gyerek?), csak a hátát látom, a vállát, a hajára nem emlékszem, mert telhetetlen izgalomban az arcát akarom látni — most moccan, fél fordulatot ír le törzsével, lábát türülgeti a küszöb előtt, ez már az ajtónyitás előtti utolsó mozzanat, az utolsó lehetőség, ha visszafordul, megláthatom az arcát: az arcot — meztelen szépségében, noha lehet rút, bármily jelentéktelen egy hamis és elmúlt, egy kétségbeejtően elrontott, s ennek jegyében végigélt élet értékrendje, beidegzései szerint, most kitisztult ösztönöm úgy vágyakozik az idegen arc valóságára, mint egy csöpp vízre a sivatag haldoklója. Míg teste ívét látom, a kavicsos út életre kelt mása, a sírjából föltámadt mozdulat, mely testet ölt, íme fölkel és jár. Az ajtóban a test félfordulatának lassú és mégis azonnal befejezett gesztusai; az arc felém forduló kegyelmét szeretném elnyerni e boldogság fékezhetetlen mámorában: vágyam már diktatórikus, vágy ez, s minden odaadása ellenére kegyetlen erőszak. Mire megértem, hogy elveszítem őt is, az utolsó aki a maga gondolkodó, csöndes megállíthatatlan vonulásával összezúzta a jelenidő imperializmusát, összetörve a kórházudvar képét, életem minden másodpercét idezúdítva tekintetem útjába, végre elszakít magától és magamtól.

Mi az imádság? Igent mondok a halottakra: mindannyiunkért, akik valaha élünk, akik valaha születnek még. Igent a születendő gyermek létre és halálára, a kétségbeesés elveszíthetetlen örömeire anélkül, hogy valaha megtudhatnám, sejtethetném: miért? Igent a valamihez való hűségre és a pusztulás fényességére. Az egyszerű öröme, a gondolat töredékére, mely még átsuhan agyamon: a lányomat felvették az egyetemre. S még keserűen vágyom látni a megadott utolsó lehetőség, az utolsó pillanat ajándékaként az arcot, amelyre úgy lát-

szik, már nem lehetek méltó. E fájdalom heves tulajdon-érzete vigasztal, már ez is öröm: hiánya el nem vétetik tőlem. Hirtelen nyugalom: az ápolók jönnek, s most vissza akarom fejem fordítani az ablak felől a mennyezet felé, s újra le akarom hunyni pilláimat.

Különös, az izmok mulatságosan könnyűek, az arcom képtelen elmozdulni, csak libeg a párnán, mint vízen az oldalára billent papírhajó — különös, a szemek nyitva maradnak.

*

A kálvária három fakeresztje. Mellettük a mindennél magasabbra nyúló pózna csúcsán: hangszóró. A fölcser lefelé billen, a házakra tátja a száját.

Színeit egybekeverő bűgöcsiga a mezőn. A táncdalifestivál győztes slágere bűg hatalmasan.

Lobog a levegő karjaiban, kihűl a térdé. A roppant hidat, hátrahajló dereka égi zuhanását, formáit a semmi anyagából, kitért karjának nyilait, repülő mozdulatait zakatolva követeli a test, álma után kap. Gyomrában — kacagó éhség — a csillagpálya röpte húz, örvényből hajol ki. Édes szédület, hirtelen kiszabadult a vágató hintából. Bokájánál szöszmötöl, vele imbolyog a szél. Emelgeti a lábát — lassan, türelmesen —, lépteiben bogozza ki a kusza keringést.

Egyedül volt a körhintán. Visszanéz, látja: ott az a hintára boruló alak. Elájult?

Ez itt a tó. Tejfehéren lebeg rajta a falu. Megeresztik a vizet, csörömpöl a vödör, vidám cintányér a sötétben. A néni már másodszor biztatja. „Bösendorfer, tessék kipróbálni.” Mozdul az ajka, beszél, de nem hallja a hangját. „Nem kérem, én szavalni fogok.” Senki nem jött el? Apja áll ott, feldűltan. „Pedig minden vonatérkezéskor bementem, ötször is bementék.” Elmosolyodik, megfordul. A falon menetrend, Celldömölk: gyorsított személy. „Krimitt adnak a tévében, nem jönnek el...”

Apu járja a barátait. Fél. Az éjszakától? Valahol megáll egy konyhaajtóban. Boldog, hogy nézheti: Imre bácsi vacsorát melegít. Dúdolnak a gáztűzhelynek. Apu töpreng, számolja a pulzusát. Beszél. Álmodozik.

Nem egyszerre halunk meg. (Imre bácsi cinkos mosolya. A lábában kapirgál.) Az egyetlen pillanat, Noé bárkájában zsúfolódik minden kacat, a biztos múltidő, egész megsemmisült életünk, tények, amelyeknek anyaga, — akár álom volna — már bizonytalanabb egy képzelt világnál is. (Igen, egy pohár sör jólesik majd.) Néhány egyszerű, ügyetlen emlék az, ami a folytonosság megbízható illúziójával kecsegtet. Most! Valójában ez az egyetlen, idővel nem mérhető jelenlét vágat két irányban, vissza és előre, míg végre újra egybeesik a kezdet és az elmúlás. Fél. De boldog is: a lányát felvették az egyetemre. „A lányom...”

Teri lecsúszik az emeletes ágyról. Ági alszik még alul, ráér, csak holnap fog vizsgáznia. Egy csattal a szájában fészülködni kezd.

A fészű koppan a polcon. Ági ásít, lassan felül.

Teri Ebből elég, nem kínlódom tovább a frizurámmal.

(Indulatosan öltözködik.)

Reggelizik, hamar, étvágytalanul. Nem jár messze a kollégiumtól, amikor Ági futva utóléri.

Ági Sz-sz! Sz-sz!

Teri Te meg máris fölkeltél?

Ági Távirat. Most jött, fölszóltak.

Teri Itt van? Nem hoztad el?

Ági A portán van. Csak neked adják oda.

(Ági lihegve néz, azt hiszi, vele futok vissza. De engem lélegzeni se lát, jeltelenül állok. Vár kicsit: szemöldöke, szája, szeme a meglepetés szolgálatában. „Köszönöm Ági” — rámosolygok nagy erőfeszítéssel; mire lemásolja a mo-

solyom, szökdel egyet, és szalad visszafelé is. Egy kalauz-féle ragadozó tekintettel követi repülését: gyermekes lábaszárai a napfényben, mint küllők, futtában elborítja egy-egy autó árnyéka, hirtelen lekapják róla ezt a sötét takarót — újra a csillogó lábak.)

Teri vár. Egyedül van. Elhidegül a keze. Azonnal visszaindul. Fölbontatlanul viszi el a táviratot a portástól, bezárkózik vele. „Újra kórházban vagyok, baj nincs, várlak, csók, Apu.”

Kilégzésakor végre oldódik a mellkasfájdító szorongás.

Teri Utazom Füredre. (Áginak mondja a csomagolásból.)

(Utálom ezt a vizsganapi „fekete alj és fehér blúz” összeállítást. Mindig ebben van hányingerem. A következő vizsganap könyveit dobáltam össze a nagy szatyrom fenekén, törülközőt, apróságokat, felülre pedig a selyem ruhámat tettem, a rózsamintásat.)

Ági Akkor ma se jössz uszodába. (Sajnálkozik, segít, Teri kezébe adja a fogmosó poharat).

(Tegnap jó színesen jött meg Ági a Palatinusról, úgy volt, ma rászánom magam én is. Legutóbb egyedül voltam; nem volt jó. Akire csak ránéztem, oly természetesen volt ott a napozóban, a fűvön, a padon, mindenütt — csak én bolyongtam egész nap úgy, hogy nem vagyok a helyemen. Leteríttem a pokrócot, azután felszedtem, vonultam a víz mellé, majd hátra a rózsalugasba, hiába. Végre a hullámfürdő gépházának támaszkodva, a fal tövében kicsit megnyugodtam, s tanultam néhány oldalt. „Engem nem fogad be a strand”... — mondtam elmélázva tegnap, lefekvés után. Ági felkapaszkodott az ágyamra, s babusgatva fölém hajolt. „Lírai alkat vagy, kicsikém... De ettől még strandolhatnál!” Valamit mesélt, a szekrénynek dőlve, nevetett a csíkos fürdőköpenyében. Könnyű neki. Mindig akad egy-két fiú, aki kenegeti a hátát, nehogy leégjen szegényke. Bár múltkor ugyanennek a szekrénynek esve böggött, s könyörgött, hogy ne engedjem el a randevúra. „Nem akarok elmenni, s meglátod, ott leszek mégis. Tisztára bolond vagyok!” „Ebben van némi igazság” — feleltem azzal a babusgató hanggal, mellyel tegnap este ő méltatta lírai alkatomat. „Oldódj már fel, Terikém” — mondogatja mindig. „Komolyodj meg, Ági” — ez rá a válasz.

Megkönnyebbültem, meg, nagyon is, de azért még a főiskola folyosóján is Apu jár a fejemben. Jól elkéstem, összegyűltek a vizsgázók, vagy öten elem kerültek. Azután végre benn ülök dr. Sebestyénné megtisztelő figyelme tárgyául. Kíméletlenül hisz az ügy mindent felülmúló fontosságában. Ráncai is e pillanatokért vannak, a cigaretta is a kezében, a pohár víz is ezért az asztalon. Mielőtt kezdeném a beszámolást, az egyik fiúhoz fordul. Jólesik hallani az öreg ablakok nyikorgását, a kipattanó zár nyomán erősebben beáramló zajokat. Az ablakok zöreje is valami józan világból való, mint ahogy józan az utca lármája is. Mélyet lélegeztem, mintha már a friss levegőt érezném. A tanárnő biccent, rámmosolyog, ennyi előleg jár — most már komolyan figyel — a többi rajtam múlik. Elszűrkülve megértem, csakugyan annyit érek én, amennyit a tételemről mondani tudok: minden más gondolat meddő fölösleg az agyamban. Közben már beszéltem. Úgy-ahogy a bevezetést megfogalmaztam, azt elég lendületesen is, de azután elakadtam. Pedig még levegőt is vettem a következő mondatomhoz. Semmi. Túrtem a csöndet, nem is mentegetőztem. Sebestyénné egymás után többet szippantott a cigarettából. Amikor hozzám fordult, ingerülten fújta a füstöt.

„Mit csinál maga a kezével, mondja, mit csinál?”

Tényleg tördeltem a kezemet. Most zavaromban megmerevítettem a térde-men, úgy ahogy volt, tenyérrel fölfelé.

Elfordította rólam az arcát. Akkor fakadtam sírva a szégyentől. Mint akit megaláztak, azután fekve hagynak a földön. Blúzom csipkéin át, mintha a csupasz bőrömet érné a füst — bepermetez valami méreg. Hallgattam makacsul. Ő is. Később a szája legörbült — gúny is volt, mosoly is ez —, néhány kérdést

dobott oda, s válaszaim végén biccentett. „No látja.” Mintha az előbbi incidens után minden értelmes szó, ami kitelik tőlem, egyenesen az ő érdeme volna. Nem vizsgáztam rosszul. A végén meg még — nem tehetek róla — elöntött valami hálatelt érzékenység, csaknem újra sírtam. Bántott, hogy nem szeretem eléggé Sebestyénét. Vagy bántott a gyöngeségem.

A mozdóban öltöztem át, csurgattam a vizet, ittam is belőle. Egy-két vonás a szemceruzával! Selyemruhámban — úgy látszott — lengén vonulok a folyosón. Egy lány utánam szólt.

„Hogy sikerült?”

„Jeles” — bólogattam illendően.

Az biztos, nagyon keserű volt a torkom.

Nem jött a kocsis. Sokáig vártam a megállóban. Köröttem a közönyös dél, az utca béna, mintha álmodnám. S a vonzó gyötrellem, amit a körhinta vágójában hunyt szemmel élveztem kamaszlány koromban, az híz, a zuhanás ingere a hasamban. Selyemruhám könnyebb egy hálóingnél: csontig átmelegít a nap.

Sírva szaladok ki a sötétből. Sötétségen át a sötétségbe. Lépcsők, torony. „Római emlék.” „Illetve a török időkből.” Tapogatja a köveket. A fölnyúló kéz; az enyém-e? Az ajtó nyitva áll. Halkan szól egy táskarádió. Mintha lélegzeteket lehetne hallani. Igen, felparáználkodik egy cigarettára. És hirtelen közel van; idehajol a fal, mint egy óriás. A sötétben majd újra fölegyenesedik.

Azok ott suttognak. „Fordulsz, kilépsz, most hátra” — a lépéseket tanulják. Őt már régen nézik. „Csak amíg az ember szeme megszokja a sötétséget.” Egy fiú gázol át hozzá. „Kérsz cigit?” Gázol a szalmán. Szalma zizeg a kövön. Nincs hatalom, amely a kezüket megállíthatná.

Három fiú hajldoz a derengő test fölött. Műtét. A negyedik zsebredugja a cigarettát és leguggol a lány fejénél. Ági az; most hasra fordul, megismerte. Kinyújtott kezét a fiú szorosan fogja, az arcát babusgatja. Amikor lassan vállá közé csuklik a feje, azok hirtelen fölemelkednek. Mosolyognak, némán. Lekapcsolják a rádiót. „Hol a törülköző?”

Teri megint a táncosokat nézte. Egy, kettő, most hátra. Egy fiú az arcába nevetett. Ő is mosolyog, de a fiú nem látja. Homlokuk összekoccan. Kiszárad a torka, tovább mosolyog. Akkor is, amikor a mozgólépcsőre teszi a lábát. Kicsit aprózza még a lépést, már kapaszkodik; keze a fekete műanyag korláton.

Tisztul: e fölszálló mozdulatlanság egyre világosabb, egyszerű, fényes.

Megnyaltam a szám szélét, hogy megenyhüljek. Végre jött, s elvitt a villamos.

Jóízű a tétlenség, homloka az üvegen, ácsorog a Déli-vasút üvegcsarnokában. Emeletnyi magasság az utcák felett: akvárium — a pálmafa messziről vízínövénynek látszhat. Tövében nagy sárga kavicsok — kerek székek. Leül, de nem tud elaludni. Körbe járja újra a négyszöget, kezét lassan csúsztatja az alumínium-korláton. Tele van karcolva a korlát felső pántja: ezernyi rovátka — betűk, jelek, rajzok — egy hangyaboly sűrűségével. Monogramok és ilyenfélék: „Drága Marikám”, „Örökké te”, „Sose felejtlek”. Itt egy szív, s benne „Szeretlek Teri, S. A. tizedes.” Sok boldogságot az ismeretlen Terinek! Temetőnyi név, dátum, fohász...

Ügyefogyottan fordul meg a hangra.

Fiú Szerbusz, Teri... Nem ismeresz?

Teri (Legyint, szégyenli meglepetését.) Dehogyan nem. (Mondhatta, mint az alagútból kifutó vonat — egyetlen pillanat — s minden fényben áll.) — Te vagy a Jancsi! (A fiú kölyök-nevetésére áttört a gát.)

(Most már kimondtam. Ha ismeretlen vagy elfelejtett rokonnal találkozunk, összetartozásunk tudata bizalmas előleg az ismerkedéshez. Most is így van, pedig nem vagyunk rokonok. Az első meglepetés oszladozik az időszerű párbeszédben.)

Fiú Nem zavarlak? Csak néztem, ki ez a ... (Barátságos nevetése valami bök. Mozdulatlan virág? Ez én volnék. Úgy álltam ott a tömegben néma karcsúsággal, mint egy napraforgó. Valószínűleg tördeltem a kezem.)

Teri Lesz időm unatkozni még... Este megy a vonatom.

Fiú Lékésted a délit?

Teri Vizsgáztam, amiatt.

(Terelgetjük a szót. De nekem csak egyetlen kép van a fejemben. Kapualjtól kapualjig bújtunk Apuval, még lóttek. Egy kislány biciklizett az utcán, térdzoknis kislány. A saroknál leugrott, egy letakart testhez hajolt, kicsit fölemelte a papírt. Máris kerekedett tovább. A sarokról még visszaintett. Keze a levegőben. Régen minden reggel találkoztunk a Közértben. Anyját kereste.

Minek az öröme? Visszacseng pár szó, Jancsi magyaráz, ha már így alakult, és éppen ő is estéig ér rá és én is... Persze, csak ha van kedvem...

Bólogatok, mivel semmihez nincs kedvem. Fáraszt a beszélgetés is. Szerencsére ő győzi témával, legfeljebb néha meg kell nyugtatnom, hogy csakugyan nem zavar. Végül megértem, hogy moziba hív; itt, az érkezési oldallal szemben tűrhető filmet játszanak, megbízhatom benne, ő színházi ember, a Műszaki Egyetemre jár, de esténként világosító...

(A fiút csöppet se, de engem nagyon meglepett, hogy igent mondtam a mozira. Mintha nem is én volnék. De már gyerekesen kívántam, görcsösen vártam valami örömet, s amint elszántam magam rá, fel is élénkültem.)

Teri Egy szerzetes cellájában lakom, felül az emeletes ágyban.

Fiú Rendház volt a kollégium?

Teri Azt hiszem. Boltozatos szobák. Barokk.

Fiú És te alszol felül.

Teri Én.

Fiú Én is felül aludtam a laktanyában. Az meg apácázárda volt...

Mosolyognak, mint akik örökre egymásra találtak. Teri kezd gondtalanabban fecsegni.

Teri Szeretek a magasban. Csak átnyúlok az ágyamból a szekrény tetejére, ennek a szatyornak ott van a helye. (Affektált sóhaj.) Tegnap háromig tanultam, kis lámpánál...

A fiú háta a pénztár előtt.

(Közben azt látom, ahogy fekszem fönny a magasban, majdnem a boltív hajlatában, és kezemben a könyv. Hallom a szomszéd kerthelyiség evőeszköz és pohár alapzaját, azután a tévé-szoba felől felszálló zenék és szövegek szaggatott recitatívóit. Mély bariton: Értsd meg Aranka... Szünet... Fülelek a tankönyv mögül. Nem, lehetetlen — szoprán hang —, bágyadt, suttogó — nem, nem ismersz engem... Valószínűtlen, magasra hangolt suttogás ez; izgalmas, ahogy betölti az én szobámat is. Ajtó csapódik: éles, tökéletesen tiszta zöreje, mintha zene volna. Rögtön hegedű szól és megint a suttogás. „Eressz, ez lehetetlen...” Valaki leszó, a tévét lehalkítják. Én meg tűnődöm a jelenet fölött s mindenfélét elképzelek. Tanulok tovább.)

A fiú háta a pénztár előtt. Teri perdül egyet, talán elfut hirtelen. Még vagy négyen állnak az ablak előtt. Csak el ne fogyjon a jegy — egy percig csak erre gondol. De Jancsi már int: jöjjön, van jegy. A híradó már megkezdődött, várni kell. Piros tapétán, egyforma keretben képek. Felajzottan, mind megnézik. Egyiken, napfényes park, egy lány nevetése.

(Négy hete, amikor búcsúztam volna, Apu nem engedett... „Ma radj kicsit, lehet itt tanulni, gyönyörű a park.” Levonultam a kórház kertjébe. Ahol árnyék volt, ott mindig nyüzsögtek — káprázva, könnyezve ültem a kert közepén —, makacsul égtem. Apu közben meg-megjelenik a betegszoba ablakában. Néz, mintha ellenőrizné, szépen tanulok-e. Csak néz. Délutánra megfájdul a fejem. Volt még egy óránk együtt, de alig beszélgettünk. Feliratott velem egy könyv-címet (míg el nem felejt), a könyv csak Pesten kapható

a Közgazdasági és Jogi szakboltban. Közben fölálltam. „De ha kellemetlen, ha sok a dolgod...” — mondja, és gyanakodva néz rám, mint egy kislány. „Ugyan, Apuka!” — szóltam rá ingerülten. És hogy vánszorogtunk a parkban!

Színészek kinagyított fényképei a falakon. Maria Schell: könnyes, boldog mosoly. És Éri Zsuzsi. Már ő is itt van, pedig milyen fiatal.

Fiú Éri Zsuzsi játszik nálunk a színházban is. Tudod mennyire hasonlítasz rá?

(Egy színész nő meg én. Ez olyan gyerekesen hangzott, hogy nevetni kezdtem. Csak amikor nagy nehezen elkomolyítottam megint az arcom, akkor csengett vissza: a nevetésemben is volt valami az Éri Zsuzsi hangja ízéből. Lesütöttem a szemem. Igyekeztem póztalanul magam elé nézni. Valami bújkáló mosoly maradt azért a számon, s a fiú elcsípte a pillantásával. Felbátorodott.

„Nem fúzlek, igazán...”

(Egy pillanatra megmerevített: kicsit profán ez az ige az én fülemnek. De láttam rajta, hogy zavarban van.)

„Remélem is” — (Szelíd volt a hangom.)

Teri És szoktál vele beszélgetni? (Évődve leplezi a kíváncsiságot.)

Fiú Egyszer tüzet adtam neki. Igaz, meg se köszönte.

(Mindenáron el akartam képzelni ezt a jelenetet. Jancsi nyújtja az öngyújtót. A színész nő pedig, anélkül, hogy elmosolyodna, féloldalt hajta Jancsihoz a fejét, kedves odaadással, csaknem alázatosan, mint egy őz. De nem köszöni meg a tüzet, valami másra gondol.)

Egy köhécselő öreggel vonulunk be, őt jobbra, minket balra terelnek. Engedelmes csoszogás. Már ülünk. Jancsi elveszi tőlem s átfogja a szatyromat, de olyan gyöngéd kulcsolással, hogy bele kell pirulnom: mintha engem ültetne az ölébe.)

A vászon — kétfelől a ráhőmpölygő függönnyel — elsötétül, de még sisetreg a film, s benne a lüktető orgonaakkordok, mint egy hatalmas madár szüntelen szárnycsapásai.

„Gyöngé dolog...”

Az öreg köhögős morgott mögöttünk? Lehet, hogy más.

„Hülyeség volt” — szól Jancsi is.

„Kis hülyeség” — bólogattam.

De hiszen tele a szívünk.

Az orgona a mellkasomban zúg és terjeszkedik bennem. Ha széttárnám karjaimat, felemelkednék a levegőbe.

Egy hullám ebben a körmenetszerű vonulásban szétszakított minket. Jancsi megkerülte a tükrös oszlopot, s mint aki víz alól bukkan fel, úgy nézett rám nevetve. Megfogta a kezemet. Lányos ösztönrel, a szemem se rebkent, mintha észre sem venném. Praktikus oka van, hogy összefogódzunk a tömegben. A tekintetünk nem veit részt kezeink párbeszédében. Jancsira néztem. Vajon akkor a csillogó biciklivel megtalálta-e az édesanyját?

Nagyokat léptünk, mámorosan nagyokat.

Az derengett bennem, hogy a tragédia összefér, néha éppen összefogódzik a boldogsággal, s úgy látszik, minden emberben külön-külön dől el a sorsuk... Ez a mai ijedtség, a távirat túl fogékonnyá tett: idegrendszerem éhesen válogatta a nap ezernyi mozzanatából ugyanazt, egyetlen hullámhossz hol gyengébb, hol erősebb sugárzását. Megkönnyebbültem — kétségkívül — a zabolátlanságig.

Gyalogolunk, féltékenyen őrizve lendületünket, csak a vasútnál torpanunk meg, még akkor is kézenfogva. A vasút levegőbe nyúló üvegháza alatt, kőbölcső, tele petúniával.

Jancsi megszólal. Közben mintha az olajbokrok, a fiatal fák között keringénk. Mintha a Vérmező partján járnánk, de hát ez nem igaz. Észhez térek az álomból, és most eljut hozzám a Jancsi szava. Majd felhív a kollégiumban valamelyik nap.

„Jó.” S ahogy felvetem a fejem, tudom, hogy a szememben valamiképpen benne vannak a petúniák: felkapta a pillantásom színük és lengésük.

„Esetleg reggel kilenc körül?”

„Jó.” — Mondom újra egy színész nő tündő hangján, de azért nagyon tárgyilagosan. Józan búcsú ez, elég szemérmes, óvja azt, ami mögötte van. Szemben a házak feketék. Meglepetéssel látom, szép ez így, az esti ég látható darabjai a kémények között, mint a lepedők a ruhaszárító kötélén.

Jancsi a színházba sietett. Világítani. Kell az a kis mellékes. Motort akar venni, azzal megy majd az Adriára. Elvinne engem is. Ezt a moziban mondta, amikor Ér Zsuzsi nyújtózó karcsapásokkal siklott az égtiszta vízben. Lebukott a sziklák között, bordáin a gyöngyöző buborékok, s lenn a homokban különös kincsek, a kagylók. Víz alatti kamerával csinálták, Jancsi ezt is tudta.

(Azt hiszem, nem fog felhívni. Nem tudom. Kis hülyeség volt.)

Posta. Telex-gép. Ügyeletes szobák, üres folyosók. Teri báméskodva jár föl-alá, senki nem törődik vele.

Azok meg — lány, fiú — mintha egy kirakat bábuja volnának.

Halk gépekre vigyáznak. Zümmögő, éjszakai munkahely. Egészen összegömbölyödik, felhúzza térdeit az álla alá — tojás kisasszony —, egy vicclapot olvas. Időnként csukott szájjal egyformán, röviden kuncog. A fiú szemben ül. Egy nyelvkönyv első leckéjén mereng szigorú elhatározással. Föl-fölnéz. Nyugodt pillantások nyílnak a lányra. Magától értetődő birtokára pillant, szórakozott tulajdonosa.

Teri kopogtat az üveglakon. Nyugtalanul kopogtat.

Teri Kérem szépen, Fürdre szeretnék telefonálni. Kórházba. Sürgős. Várok.

Belém nyílt és elhatároztam: beszélék Apuval, addig is beszélék vele. És már csengeni hallom a hangomat ebben a félelemben fogant párbeszédben. Talán még bejön a vonal indulásig. „Talán” — mondja a postás kisasszony. „Majd sürgetjük.”

Tíz perc múlva — nem apám — az adminisztrátor jelentkezett, s kicsit várnom kellett az orvosnőre. Halkan beszélünk, egészen a kagylóba, mint a szerelmesek. Minden szó közeli, tiszta, úgy hihettem, míg beszélék, kinyújtott karral elérem a doktornő kezét...

Kihullottam a telefonfülkéből.

A vonatban majd újra átöltözöm. Előszedem a fehér blúzt, a fekete szoknyát, amiben vizsgáztam. Minden összegyűrődött a szatyorban, mindegy. Selyemruhában nem érkezhetem meg, elől a kivágással...

Cipekedtem a lépcsőn, fel a váróterembe. Két katona elfeküdve, unatkozva nézett a magasból, karjukat hátuk mögött a lépcső korlátjára fonták. Túl sovány, fiús formám béklyóban van, a katonák tekintetében. Füttyentett az egyik, amikor egy szintra értem a vállukkal: s biztos lehettem a reflexükben, hogy álmosan bár, de majd utánam fordulnak.

Már fenn álltam a Vérmezőre néző üvegfal előtt. Arcom fehér. Nincs is: csak a szemem és a hajam az üvegben.

Nem látszik rajtam. Mosolyogva néztek a katonák. Nem látták az arcomat. Nem lehet, különben elkapnak, hogy el ne ájuljak...

Álmodom a hangszórót, a vagonokat.

Azután nem. Két meredek lépcső: szinte kiszakad a karom, míg felvonszolom a szatyromat is.

Ránt a mozdony, s minden repülni kezd.

Két lámpaoszlop. A harmadik.

Valahogy felfrissülök az indulás izgalmában.

Megfogódom az örömben, kétségbeesetten gondolok a délutánra, aléló éhségemben a szerelemre.

Csapdos a selyem — pár méter még — s a nagyobb szélben már egyszerre lapul, mozdulatlan a ruhám.

Repülök, apám halálhírével.